

СИСТЕМИ ОПЕРАТИВНОГО ЗАХИСТУ ЕКОНОМІЧНОЇ БЕЗПЕКИ ПІДПРИЄМНИЦТВА

Гурочкіна Вікторія Вікторівна,

*д.е.н., доцент, професор кафедри економіки підприємства
Університету ДФС України*

e-mail: viktoriov2005@ukr.net

ORCID: <https://orcid.org/0000-0001-8869-0189>

Поширення неправомірних захоплень стало помітною тенденцією останнього десятиліття економіки країни. В Україні це явище має значну кримінальну складову частину, це відверто злочинне захоплення чужої власності, поєднане з корупцією у судах і правоохоронних органах та використанням службового положення. Боротьба із загрозою рейдерства межує з поняттям економічної безпеки підприємства зокрема. Сьогодні є великий спектр форм рейдерства: інформаційне, ресурсне, кредитне, боргове, через оцінку тощо. Всі ці аспекти включає економічна безпека підприємства. Одним із найважливіших завдань економічної безпеки як частини загальної безпеки підприємства є забезпечення фізичного захисту працівників підприємства та збереження його майна, тобто протистояння рейдерству. І тому питання рейдерства станом на сьогодні є дуже важливим, а його вирішення - терміновим.

В Україні започатковано Раду бізнес-омбудсмена (РБО), яка орієнтована на забезпечення ефективної системної комунікації бізнесу з владою, органами державної влади та місцевого самоврядування, а також підприємствами, які перебувають у державній власності або підпорядковані державним органам. Рада фінансується з таких великих країн як Німеччина, США, Нідерланди, Швеція тощо. За інформацією РБО за весь 2019 р. було отримано понад 114 скарг від підприємців, і при цьому звернення постійно збільшувались. Аналізуючи статистику 2016-2019 років, спостерігаємо різке зростання звернень у 2019 році 1646 звернень, у порівнянні із показником звернень 2016 року 868 скарг. Аналіз регіональної структури свідчить про те, що найбільша кількість скарг надійшла від підприємців у м. Київ та таких областей як Київська, Харківська, Дніпропетровська, Запорізька та Одеська. Варто зазначити, що українські підприємства в основному найчастіше стикаються з проблемами щодо податкових питань, а саме податкові перевірки, електронне адміністрування ПДВ, блокування податкових накладних тощо. Під час кризи тенденція до захвату активів підприємств зменшилася, але це не означає, що вона не зможе відновитись. Також у зв'язку з державними реформами може збільшитися частка рейдерських атак на організації, які володіють великими земельними ділянками або великими об'єктами (будівлями, офісними комплексами тощо). Отже, тому прошарку підприємницького сектору економіки України що володіє такими активами, необхідно максимально підвищувати економічну безпеку шляхом удосконалення заходів протидії рейдерству. За підтримки Європейського

банку реконструкції та розвитку, а також Організації економічного співробітництва та розвитку Радою бізнес-омбудсмена 19 травня 2017 р. було представлено нову ініціативу для бізнесу, а саме Всеукраїнську мережу доброчесності і комплаєнсу (UNIC). Метою створення мережі UNIC є просування ідеї етичного та відповідального ведення бізнесу. Компанії-учасники мережі UNIC погодилися підтримувати добру ділову репутацію та постійно удосконалювати власні стандарти доброчесності відповідно до кращих міжнародних практик.

У UNIC популяризуються основні елементи боротьби з хабарництвом та корупцією, які містяться в міжнародно визнаних документах з професійної етики і комплаєнсу для бізнесу, таких як «Бізнес-принципи боротьби з хабарництвом» (Transparency International), «Рекомендації з належної практики внутрішнього контролю, етики та комплаєнсу» (ОЕСР), «Рекомендації з дотримання професійної етики» (Світовий банк), «Принципи протидії хабарництву» (ініціатива Світового економічного форуму «Партнерство проти корупції»), «Правила боротьби з корупцією» (Міжнародна торгова палата) тощо. [3]

Універсального способу захисту від рейдерського захоплення немає. Кожна окрема спроба захоплення бізнесу унікальна і вимагає ретельного вивчення матеріалів, перевірки інформації та правової оцінки подій, що відбуваються. Створення універсальної ефективної стратегії захисту підприємства можливе лише якщо відштовхуватися від типової схеми рейдерського захоплення, структура якої виглядає таким чином. Сьогодні в Україні формуються бізнес-спільноти, участь у яких дозволить учасникам підтримувати один одного та превентивними методами долати рейдерські схеми в Україні. Подолання проблеми рейдерства є спільним завданням влади, бізнесу, засобів масової інформації, кожного громадянина та суспільства загалом. Тільки за умови консолідації зусиль можливий подальший розвиток України як правової, сучасної, демократичної держави з конкурентоспроможною економікою, а це вимагає часу.

Список використаних джерел:

1. Рада бізнес-омбудсмена. URL: <https://boi.org.ua/>
2. UNIC – нова ініціатива для бізнесу в Україні, URL: <https://unic.org.ua/about-us/>
3. Моделювання економічної безпеки підприємств: навч. посіб. / В. Д. Залізко, В. В. Гурочкіна; Держ. фіскальна служба України, Ун-т ДФС України. Ірпінь, 2018. 188 с. (Серія «На допомогу студенту УДФСУ», т. 28).